

«SIYOSIY PEDAGOGIKA» FANINING NAZARIY MASALALARI**Akram Yo'ldoshevich O'tayev**

Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti

ASBTRACT

Ushbu maqolada "siyosiy pedagogika" fanining nazariy masalalari, asoslari, manbalari, vazifalari tahlil qilingan va uni o'rganishning ahamiyati yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim, tarbiya, siyosiy, pedagogika, nazariya, manba, masala, bilim, ko'nikma, malaka, kompetentsiya, qonun, amaliyot. rivojlanish.

THEORETICAL ISSUES OF THE POLITICAL PEDAGOGY**ABSTRACT**

This article analyzes the theoretical issues, foundations, sources, tasks of the science of "political pedagogy" and highlights the importance of its study.

Keywords: education, upbringing, politics, pedagogy, theory, source, issue, knowledge, skill, qualification, competence, law, practice. development

KIRISH

Yangi O'zbekiston sharoitida ta'lim va ilm – fanni rivojlantirish dolzarb vazifalardan biriga aylandi. Shu jihatdan pedagogik ta'lim va fanning samaradorligini oshiruvchi vazifalar quyilgan[1]. Ana shunday vazifalardan biri "umumiy pedagogika" fanining yangi tarkibi va tarmog'i bo'lgan "siyosiy pedagogika" predmetini o'rganish hamda oliy ta'lim jarayonida o'qitishdir.

Siyosiy pedagogika siyosiy tarbiya muammolariga doir ilmiy – nazariy va amaliy tadqiqotlarni amalga oshirish vazifasini ham bajaradi. "Pedagogika fani kontsepsiyasi"da shunday qayd etiladi: "amalga oshirilgan tadqiqotlar natijasida qabul qilingan qonun, qaror va ko'rsatmalarning ta'lim-tarbiya jarayonini rivojlantirishga xizmat qila olmasligi hamda jamiyat manfaatlariga mos kelmasligi ilmiy jihatdan asoslansa pedagogika fani ilmiy ekspertiza natijalaridan keng jamoatchilikni, qonun chiqaruvchi tashkilotlarni xabardor qilgan holda ushbu qonun, qaror va ko'satmalarni takomillashtirish yoki bekor qilish haqida ilmiy jihatdan asoslangan takliflar kiritishni o'z zimmasiga oladi". "Siyosiy pedagogika"

davlatchilik bilan qatorda qadimdan mavjud bo'lsa-da, lekin uning fan sifatidagi

asoslari XX asrning 90 – yillarida aniilasha boshladi. Bu fan "Pedagogika", "Politologiya" va "Sotsiologiya" fanlari qonuniyatlarini uyg'un qabul qilgan holda tarkib topmoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYASI

"Siyosiy pedagogika" fanining asoslarini uning mazmuni, manbalari, vazifalari va uni o'rgatishning ahamiyati tashkil qiladi."Siyosiy pedagogika" fanining mazmuni quyidagilardan iborat:

- shaxsni siyosiy pedagogik savodxon qilish;
- shaxsning siyosiy pedagogik fazilatlarini shakllantirish;
- shaxsni siyosiy pedagogik kompetentsiya bilan qurollantirish.

Shu o'rinda "pedagogika" tushunchasining "siyosiy" tushunchasi bilan yonma-yon kelishiga sabab masalaning ta'lim-tarbiya xususiyatiga urg'u berishdir.

"Siyosiy pedagogika" fanining asosiy manbalari quyidagilardir:

- islohotlar va ta'limga oid me'yoriy-huquqiy hujjatlar;
- siyosiy pedagogik tadqiqotlar;
- siyosiy pedagogik meros.

Bu manbalar fanning negizini tashkil etadi. Misol uchun, Abu Nasr Farobiyning "Fozil odamlar shahri"[2] yoki Yusuf xos Hojibning "Qutadg'u bilig" asarida[3] siyosiy pedagogik ta'lim va tarbiya masalalari juda yaxshi yoritib berilgan.

"Siyosiy pedagogika" fanining eng muhim vazifalari quyidagilarni idrok etiladi:

- shaxsni siyosiy pedagogik yo'naltirish;
- shaxsni siyosiy pedagogik moslashtirish;
- shaxsni siyosiy pedagogik faollashtirish.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Bu fan e'tibor berilsa, shaxsni jamiyat hayoti va uning xizmatiga tayyorlaydi. Mana shu jihati bilan "siyosiy pedagogika" qudratli fanlardan hisoblanadi.

Mazkur fanni o'rganishning ahamiyati quyidagilar bilan belgilanadi:

- siyosiy savodxon bo'lish;
- siyosiy fazilatlarni egallash;
- siyosiy kompotentsiyali bo'lish.

Bu masalalar pedagogik xususiyatlarga egaligi bilan xarakterlanadi.

"Siyosiy pedagogika" fanining omillari siyosiy pedagogik ta'lim, tarbiya va amaliyotdan iborat. Bunda siyosiy pedagogik ta'lim negizlarini quyidagilar tashkil qiladi:

- shaxsga siyosiy pedagogik bilim berish;
- jamiyatda siyosiy pedagogik ta'limni amalga oshirish;
- siyosiy pedagogik o'qitish.

Bular shaxs va jamiyat hayoti uchun muhimdir. Ushbu fanning tarbiya asoslari quyidagilardir:

- shaxsga siyosiy tarbiya berish;
- shaxsni siyosiy pedagogik qurollantirish;
- shaxsni siyosiy pedagogik tayyorlash.

Bunday tarbiya olgan shaxs har bir jamiyat ehtiyojidir. Shu ma'noda fanning amaliyoti quyidagilar bilan belgilanadi:

- shaxsda siyosiy bilimlarni amaliyotda qo'llay olish ko'nikmasini shakllantirish;

- shaxsni siyosiy pedagogik faollashtirish;
- shaxsni pedagogik tarbiyalash.

Mazkur masalalar nazariy va amaliy jihatdan muhimdir.

XULOSA

Shunday qilib, "siyosiy pedagogika" tushunchasi tarbiyaning aniq yo'nalishini tasvirlaydi. Takidlanganlardan quyidagicha umumiy xulosalarga kelish mumkin:

1. Siyosiy pedagogik pedagogik yordamini va tarbiyasini shaxsni siyosiy tarbiyalash masalalariga bag'ishlaydi.

2. Siyosiy pedagoging o'zbek pedagogikasi taraqqiyotida tarixiy-nazariy ildizlar bor.

3. Jamiyatimiz rivojining rivojlanishi bosqinchida siyosiy pedagogik muammolarni aniqlashga olib borishga mavjud.

"Siyosiy pedagogika" fani ilmiy, nazariy, amaliy va kompetentsiyaviy asoslarga ega. Shu sababli mazkur fanni o'rganish, uning muammolarini tadqiq etish va uning vositasida shaxs ta'lim-tarbiyasini kuchaytirish zaruriyat hisoblanadi. Buning uchun quyidagilarni amalga oshirish dolzarb bo'lib turibdi:

- "Siyosiy pedagogika" fani asoslarini innovatsion tadqiq etish;
- bu fanning o'quv reja, dastur va darsliklarini yaratish;
- oliy ta'limjarayoniga "siyosiy pedagogika" fanini kiritish;

- siyosiy pedagog kadrlar tayyorlash.

REFERENCES

1. Utayev, A. Classification of political education. A Multidisciplinary Peer Reviewed Journal.2021. Page No.:662-664
2. O'tayev A. Talabalar siyosiy madaniyatini takomillashtirish omillari. "Муғаллим ҳем узликсиз билимлендириў" jurnali. №2/1. 2021.132-136 b.
3. Barakaevich, K. S. (2020). Improvement of Vocational Training of Pupils in Secondary Schools. International Journal of Psychosocial Rehabilitation, 24(1).
4. Qoraev, S. (2016). Specific features of interdisciplinary coherence and interoperability. "Education, Science and Innovation," 2 (2), 45-50.
5. Қораев, С. (2016). Фанлараро узвийлик ва узаро алоқани таъминлашнинг ўзига хос хусусиятлари. "Таълим, фан ва инновация", 2(2), 45- 50.
6. Elmurzaeva, N. K., & Qorayev, S. B. (2021). Pedagogical Requirements for the Organization of the Educational Process in Specialized State Educational Institutions. Psychology and Education Journal, 58(1), 1078-1084.
7. Қораев, С. Б. (2020). Профессионал таълимда ўқув амалиётларини ташкил этишнинг ўзига хос хусусиятлари. Academic Research in Educational Sciences, 1 (3), 1281-1286.
8. Barakayevich, Q. S., & Baxtiyorovna, A. S. (2021). Xalqaro dastur talabalari asosida innovatsion ta'lim muhitini yaratish. Integration of science, education and practice. scientific-methodical journal, 1(02), 132-137.
9. Abdujalilova, S. A., & Koraev, S. B. (2020). Талабалар илмий дунёқарашини шакллантиришда педагогик технологияларнинг ўрни. Academic research in educational sciences, (4).
10. Караев, С. Б. (2018). Современные пути совершенствования учебнопроизводственных комплексов, специализированных на профессиональной подготовке учащихся. In Психология и педагогика на современном этапе (pp. 30-36).
11. Қораев, С. Б., & Жолдасов, И. С. (2021). Касб-хунар мактаблари фаолиятини амалий машғулотлар самарадорлигини ошириш орқали такомиллаштириш масалалари. Academic research in educational sciences, 2(2).
12. Tilakova, M., & Qoraev, S. (2020). Recommendations for students 'creative ability development. Academic Research in Educational Sciences, 1 (4), 184-189.
13. Abdujalilova, S. A., & Qorayev, S. B. (2020). The Role Of Pedagogical Technologies In The Formation Of Students' Scientific Outlook. European Journal of Molecular & Clinical Medicine, 7(03), 2020.

14. Тилакова, М., & Қораев, С. (2020). Ўқувчилар креативлик қобилиятларини ривожлантириш бўйича тавсиялар. Academic Research in Educational Sciences, 1 (4), 184-189.
15. Қораев, С. Б. (2016). Фанларни ўқитишда табақалаштирилган таълим технологиясини жорий этиш масалалари. Таълим технологиялари, 2, 45-50
16. Qorayev, S. B., & Janbayeva, M. S. (2021). Boshlang'ich sinf o'qish darslarida sinfdan tashqari ishlarni tashkil etish. academic research in educational sciences, 2(4), 149-153.
17. Qorayev, S. B., & Allayorova, S. B. (2021). Boshlang'ich sinf o'quvchilarini pirls xalqaro baholash dasturi tizimiga tayyorlash jarayonini takomillashtirish masalalari. Academic research in educational sciences, 2(2), 443-448.
18. Қораев, С. Б. (2018). Умумий ўрта таълим муассасаларида ўқув-ишлаб чиқариш мажмуаларини ташкил этишнинг долзарблиги. Таълим, фан ва инновация , 4, 28-31.
19. Мухамедов, Г. И., & Қораев, С. Б. (2019). Ўқув-ишлаб чиқариш мажмуа машғулотларини олиб боришда педагогмухандисларнинг касбий функцияларини ошириш тамойиллари. Муғаллим ҳәм ўзликсиз билимлендириў, 2, 71-74.
20. Қораев, С. Б. (2020). Професионал таълимда ўқувчиларни касб-ҳунарга тайёрлаш жараёнини такомиллаштириш йўллари. Узлуксиз таълим, 1, 88-92.
21. Қораев, С. Б. (2021). Професионал таълимда касбий амалий машғулотлар мазмуни ва уни такомиллаштириш йўллари. Academic research in educational sciences, 2(4), 1573-1581.
22. Қурбонова, М., & Қораев, С. (2020). Бошланғич таълимда ўқувчиларнинг ўқув-билиш компетенцияларини шакллантириш. Academic Research in Educational Sciences, 1(4), 795-801.
23. Qorayev, S. B., & Janbayeva, M. S. (2021). Boshlang'ich sinflarda sinfdan tashqari ishlarni tashkil etishning zamonaviy tamoyillarI. Academic research in educational sciences 2(CSPI conference 1), 1492-1496.
24. Janbayeva, M. S. & Qorayev, S. B. (2021). Modern principles of organization of extracurricular activities in primary schools. Экономика и социум, 5-2, 837-843.
25. Адбужалилова, Ш. А. (2020). Талабалар илмий дунёқарашини шакллантиришда педагогик технологияларнинг ўрни. Academic Research in Educational Sciences, 1(4), 813-823.
26. Abdjalilova, S., Koraev, S. B. (2020). Талабалар илмий дунёқарашини шакллантиришда педагогик технологияларнинг ўрни. Academic Research in Educational Sciences, 1(4), 813-823.